

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
lov@ft.dk

Peter Kofod (DF)
Peter.Kofod@ft.dk

Beskæftigelsesministeriet

Holmens Kanal 20

1060 København K

T +45 72 20 50 00

E bm@bm.dk

www.bm.dk

CVR 10172748

27. oktober 2023

J.nr. 23/07996 – 2023-5033

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 26. juni 2023 stillet følgende spørgsmål nr. 267 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Kofod (Dansk Folkeparti).

Spørgsmål nr. 267:

”Vil ministeren i forlængelse af BEU alm. del – svar på spørgsmål 255, folketingsåret 2022-23 (2. samling), redegøre for, om man inden for Danmarks internationale forpligtelser kan sikre, at udlændinge, der har fået en fængselsstraf eller lignende foranstaltning for kriminalitet i Danmark, frakendes retten til at opnå dansk pension (folke-, senior- og førtidspension), og vil ministeren under alle omstændigheder sikre, at udlændinge ikke optjener ret til dansk pension under fængsling, afsoning af fængselsstraf eller ved anbringelse på institution eller hospital som surrogat for fængsling?”

Svar:

Til brug for besvarelsen er der indhentet en udtalelse fra Justitsministeriet, som oplyser følgende:

”1. Det fremgår af grundlovens § 75, stk. 2, at den, der ikke kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder.

Der henvises til Jens Peter Christensen, m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 485, hvor bl.a. følgende er anført:

”Det må antages at følge af grundlovens § 75, stk. 2, at bestemmelsen ikke blot omfatter danske statsborgere, men også udlændinge, der opholder sig lovligt her i landet (modsat Ross 1980 s. 785). I U 2012.1761 H fastslog Højesteret, at en udlænding med opholdstilladelse som flygtning var omfattet af den personkreds, som er beskyttet af grundlovens § 75, stk. 2. Det er nærliggende, at også andre udlændinge, der opholder sig mere end rent midlertidigt her i landet, vil kunne være omfattet af bestemmelsen. Grundlovens § 75, stk. 2, er ikke til hinder for, at det bestemmes, at udlændinge skal udsendes af landet – herunder også som følge af, at udlændinge ikke er i stand til at forsørge sig selv.”

Efter grundlovens § 75, stk. 2, påhviler det således det offentlige at sikre et vist eksistensminimum for personer, der er omfattet af bestemmelsen. Hjælpens størrelse og form, dvs. pengebeløb eller mad og husly, er ikke fastsat i grundlovens § 75, stk. 2.

Ved dom af 15. februar 2012 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 1761) i den såkaldte »Starthjælpssag« har Højesteret fastslået, at grundlovens § 75, stk. 2, må forstås således, at det påhviler det offentlige at sikre et eksistensminimum for personer, der er omfattet af bestemmelsen, og at de ved domstolene kan få prøvet, om kravet er opfyldt.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det inden for rammerne af grundlovens § 75, stk. 2, vil kunne være muligt at indføre en ordning, hvor en person ved dom kan frakendes retten til at opnå dansk pension, hvis den pågældende idømmes en fængselsstraf eller lignende foranstaltning for kriminalitet i Danmark, forudsat at den pågældende på anden vis sikres ret til et eksistensminimum af det offentlige, f.eks. ved at vedkommende har adgang til at modtage hjælp efter lov om aktiv socialpolitik.

For så vidt angår muligheden for at frakende kriminelle udlændinge retten til dansk pension og muligheden for, at kriminelle udlændinge ikke skal optjene ret til pension under strafafsoning, oplyser Justitsministeriet om forholdet til Danmarks Internationale forpligtelser, at:

2. I henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 14 skal nydelsen af de i konventionen anerkendte rettigheder og friheder sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold. Den opregnede liste af diskriminationsgrunde er ikke udtømmende. Bestemmelsen omfatter efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (Domstolen) praksis såvel direkte som indirekte forskelsbehandling.

Som det fremgår af bestemmelsen, gælder forbuddet mod diskrimination alene forskelsbehandling for så vidt angår rettigheder og friheder, der er anerkendt efter EMRK. Det er ikke et krav, at der foreligger en krænkelse af øvrige materielle bestemmelser i konventionen. Efter Domstolens praksis er det derudover afgørende for, om der foreligger en krænkelse af bestemmelsen, at der er tale om forskelsbehandling i sammenlignelige situationer, om der er en objektiv og rimelig begrundelse for forskelsbehandlingen, og at forskelsbehandlingen er proportional, jf. Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 6. udgave (2023), side 1279 ff.

Artikel 1 i 1. Tillægsprotokol til EMRK omhandler beskyttelsen af ejendomsretten. Bestemmelsens anvendelsesområde omfatter efter Domstolens praksis også sociale ydelser, herunder pension, i det omfang borgere efter lovgivningen er tillagt ret hertil, jf. bl.a. Domstolens afgørelse i klagesagen *Stec og andre mod Storbritannien* af 5. september 2005, pr. 47-56.

I sagen *S.S. m.fl. mod Storbritannien* af 21. april 2015, pr. 37-48, fandt Domstolen, at det ikke udgjorde en krænkelse, at en person indlagt på et psykiatrisk hospital i

henhold til dom i en straffesag mistede ret til sociale ydelser, herunder pension, så længe han var frihedsberøvet i henhold til dom, mens andre, herunder personer tvangsindlagt på psykiatrisk hospital, ikke mistede ret til sociale ydelser. Der var tale om et område, hvor statens skønsmargin var bred, idet der var tale om indretning af straffesystem og socialpolitik, og retten til sociale ydelser indtrådte på ny, når personen blev løsladt.

Hvorvidt der inden for rammerne af EMRK artikel 14 sammenholdt med artikel 1 i 1. Tillægsprotokol til EMRK kan indføres en ordning, hvor en udlænding ved dom kan frakendes retten til at opnå dansk pension, hvis den pågældende idømmes en fængselsstraf eller lignende foranstaltning for kriminalitet i Danmark, vil afhænge af, om der er tale om forskelsbehandling i sammenlignelige situationer, om ordningen varetager et anerkendelsesværdigt formål, og om der er proportionalitet mellem det anvendte middel og det formål, der søges realiseret.

Det bemærkes, at det følger af Domstolens praksis, at forskelsbehandling baseret udelukkende på nationalitet alene kan begrundes i tvingende og meget vægtige hensyn, jf. bl.a. præmis 113-114 i dommen *Biao mod Danmark* af 24. maj 2016 og dommen *Gaygusuz mod Østrig* af 16. september 1996. Der er ikke i spørgsmålet peget på hensyn, som kan begrunde den i spørgsmålet foreslåede ordning, eller hvordan en sådan ordning vil kunne overholde proportionalitetskravet.”

3. Justitsministeriet kan endelig bemærke, at en ordning af den karakter, der er nævnt i spørgsmålet, ikke vil kunne gennemføres for så vidt angår personer, som er omfattet af EU-retten, jf. bl.a. forordning nr. 883/2004 om koordinering af sociale sikringsordninger.”

Jeg kan henholde mig til ovennævnte vurdering.

Det er i udgangspunktet en grundlæggende betingelse for ret til social pension (folke-, senior- og førtidspension), at modtageren har dansk indfødsret. Indfødsretskravet gælder ikke for udlændinge, der har haft fast bopæl her i riget i mindst 10 år mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen, heraf mindst fem år umiddelbart inden det tidspunkt, hvorfra pensionen ydes.

Kravet om dansk indfødsret er fraveget for udlændinge, som har fået opholdstilladelse i Danmark efter §§ 7 eller 8 i udlændingeloven. Kravet om dansk indfødsret er desuden fraveget i henhold til EF-forordning nr. 883/2004 om koordinering af sociale sikringsordninger.

Retten til at opnå dansk social pension (folke-, senior- og førtidspension) bygger på et optjeningsprincip, hvor retten til pension blandt andet er knyttet op på antal år med bopæl i Danmark.

Alle, herunder udlændinge, der har optjent ret til pension, får pension i overensstemmelse med den tid, de har boet i Danmark. Retten til fuld folkepension er betinget af fast bopæl i riget i mindst 9/10 af optjeningsperioden mellem det fyldte 15. år til folkepensionsalderen. Retten til fuld førtidspension, seniorpension og tidlig pension er betinget af fast bopæl her i riget i mindst 9/10 af optjeningsperioden mellem det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvor pensionen ydes.

For personer, der er omfattet af EF-forordning nr. 883/2004 om koordinering af sociale sikringsordninger, sidestilles beskæftigelse i et andet land inden for EU, EØS og Schweiz med bopælsår. Kravet om indfødsret, bopæl og optjening kan være fraveget efter overenskomster, som Danmark har indgået med andre lande.

Udbetaling af pension ophører, hvis pensionisten indsættes i fængsel eller arresthus, idet forsørgelsen herefter anses for sikret via kost og logi under Kriminalforsorgen. Hvis en pensionist er idømt fængselsstraf, men midlertidigt anbringes på hospital, er forsørgelsen ligeledes sikret gennem kost og logi, hvorfor pensionen i denne periode derfor heller ikke vil blive udbetalt.

Venlig hilsen

Ane Halsboe-Jørgensen
Beskæftigelsesminister